

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL PRAŠYMO NR. 1A-124/2021 GRAŽINIMO

2022 m. sausio 19 d. Nr. KT10-A-S10/2022

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Giedrės Lastauskienės, Vytauto Mizaro, Algio Norkūno, Daivos Petrylaitės, Janinos Stripeikienės,

sekretoriaujant Vaivai Matuizaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvaustė pareiškėjo [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-124/2021.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Iš pareiškėjo prašymo visumos matyti, kad pareiškėjas prašo ištirti, ar Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 13 straipsnio 3 dalis (2014 m. balandžio 17 d. redakcija) tiek, kiek joje nustatyta, kad nuteistiems už tyčinių nusikaltimų padarymą asmenims pareigūnų ir karių valstybinė pensija neskiriama, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsniui, konstituciniam proporcingumo principui.

2. Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, nustačiusi, kad pareiškėjas buvo nuteistas už tyčinio nusikaltimo padarymą, vadovaudamasi Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 13 straipsnio 3 dalimi (2014 m. balandžio 17 d. redakcija), 2020 m. rugpjūčio 19 d. raštu atsisakė pareiškėjui skirti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją. Pareiškėjas dėl šio sprendimo panaikinimo kreipėsi į teismą. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2020 m. lapkričio 11 d. sprendimu pareiškėjo skundą atmetė kaip nepagrįstą. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2021 m. birželio 23 d. nutartimi atmetė pareiškėjo apeliacinį skundą ir Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. lapkričio 11 d. sprendimą paliko nepakeistą.

3. Pareiškėjo prašymas Konstituciniam Teismui pateiktas 2021 m. spalio 23 d.

4. Pradėjus išankstinį tyrimą dėl pareiškėjo prašymo buvo nustatyta, kad prašymas neatitinka Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 67¹ straipsnio (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 1 dalies 10 punkte, 2 dalyje nustatytų reikalavimų.

Atsižvelgiant į tai, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo pirmininko 2021 m. lapkričio 24 d. potvarkiu Nr. 2A-185 „Dėl prašymo trūkumų pašalinimo“ buvo nustatytas terminas pareiškėjo prašymo trūkumams pašalinti, kaip nustatyta Konstitucinio Teismo įstatymo 24 straipsnio 4 dalyje (2019 m. liepos 16 d. redakcija).

Pareiškėjas, siekdamas pašalinti nurodytus prašymo trūkumus, minėtame Konstitucinio Teismo pirmininko potvarkyje nustatytu laiku Konstituciniam Teismui pateikė papildomą informaciją.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

5. Pagal Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalį (2019 m. kovo 21 d. redakcija) kiekvienas asmuo turi teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų aktų, jeigu jų pagrindu priimtas sprendimas pažeidė šio asmens konstitucines teises ar laisves ir šis asmuo išnaudojo visas teisinės gynybos priemones; šios teisės įgyvendinimo tvarką nustato Konstitucinio Teismo įstatymas.

6. Konstitucinio Teismo įstatymo 67¹ straipsnyje (2019 m. liepos 26 d. redakcija) nustatyti Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje (2019 m. kovo 21 d. redakcija) nurodyto asmens prašymo turinio reikalavimai, be kita ko, prašyme nurodyti prašymą teikiančio asmens pozicijos dėl ginčijamo teisės akto prieštaravimo Konstitucijai teisinius argumentus, įskaitant pagrindžiančius, kaip buvo pažeistos šio asmens konstitucinės teisės ar laisvės (67¹ straipsnio 1 dalies 10 punktas). Prašyme taip pat turi būti aiškiai, tiksliai ir suprantamai suformuluota šio straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija (67¹ straipsnio 2 dalis).

7. Kaip minėta, pareiškėjas prašo ištirti, ar Konstitucijos 29 straipsniui, konstituciniam proporcingumo principui neprieštarauja Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 13 straipsnio 3 dalis (2014 m. balandžio 17 d. redakcija) tiek, kiek joje nustatyta, kad nuteistiems už tyčinių nusikaltimų padarymą asmenims pareigūnų ir karių valstybinė pensija neskiriama.

8. Pasak pareiškėjo, ginčijamu teisiniu reguliavimu nustatytas besąlygiškas (neatsižvelgiant į tai, kad asmuo tyčinį nusikaltimą padarė pasibaigus tarnybos santykiams) ir neterminuotas (visam gyvenimui) draudimas pretenduoti į, pareiškėjo nuomone, užtarnautą valstybinę kario pensiją nesuderinamas su konstituciniu proporcingumo principu.

8.1. Pareiškėjas, siekdamas pagrįsti savo poziciją, remiasi oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatomis, susijusiomis su teisės stoti į valstybės tarnybą įgyvendinimu, ir nurodo, kad asmenims nustatomi ribojimai turi būti adekvatūs, pateisinami iš Konstitucijos kylančiais tikslais, tačiau nepaaiškina, kaip cituojamos oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatos dėl draudimo

nustatyti didesnius, nei būtina, teisės stoti į valstybės tarnybą ribojimus pagrindžia pareiškėjo ginčijamo teisinio reguliavimo dėl pareigūnų ir karių valstybinės pensijos neskyrimo prieštaravimą Konstitucijai.

8.2. Pareiškėjo prašymo kontekste pažymėtina, kad Konstitucinio Teismo aktuose yra suformuota plati oficialioji konstitucinė doktrina, atskleidžianti *inter alia* tai, kokių iš Konstitucijos kylančių reikalavimų privalu paisyti teisės aktais reguliuojant valstybinių pensijų santykius (*inter alia* 2003 m. liepos 4 d., 2007 m. spalio 22 d., 2008 m. gruodžio 24 d., 2012 m. vasario 6 d. nutarimai). Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją, *inter alia* jos 52 straipsnį, įstatymų leidėjas turi plačią diskreciją nustatyti pareigūnų ir karių valstybinių pensijų teisinį reguliavimą (2016 m. birželio 20 d., 2017 m. sausio 25 d. nutarimai). Konstitucinis Teismas taip pat ne kartą yra pažymėjęs, kad įstatymų leidėjo diskrecija nustatant valstybinių pensijų skyrimą yra platesnė nei reglamentuojant kitas pensijas (*inter alia* 2008 m. gruodžio 24 d., 2015 m. lapkričio 26 d. nutarimai); įstatymų leidėjas, paisydamas Konstitucijos, gali nustatyti ir tam tikrus atvejus, kai valstybinė pensija asmeniui yra neskiama (esant įstatyme numatytoms aplinkybėms) (*inter alia* 2007 m. spalio 22 d. nutarimas, 2010 m. balandžio 20 d. sprendimas). Konstitucinis Teismas taip pat yra pažymėjęs, kad pareigūnų ir karių, kuriems pagal įstatymą yra skiriama pareigūnų ir karių valstybinė pensija, statusas lemia ir tam tikrus didesnius, palyginti su kitais valstybės tarnautojais, įsipareigojimus valstybei bei griežtesnę jų atsakomybę; pareigūnai ir kariai privalo savo tarnybą atlikti nepriekaištingai, nepiktnaudžiauti jiems įstatymuose nustatytais įgaliojimais, savo elgesiu nežeminti pareigūno ar kario vardo, garbės ir orumo tarnyboje ar ne jos metu (2008 m. gruodžio 24 d. nutarimas).

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs ir tai, kad nusikaltimai – tai teisės pažeidimai, kuriais itin šiurkščiai pažeidžiamos žmogaus teisės ir laisvės, kitos Konstitucijos saugomos ir ginamos vertybės, daromas neigiamas poveikis gyvenimo sąlygoms, žmonių gyvenimo lygiui, kėsinamasi į valstybės ir visuomenės gyvenimo pagrindus (*inter alia* 2000 m. gegužės 8 d., 2004 m. gruodžio 29 d., 2020 m. kovo 18 d. nutarimai).

8.3. Pareiškėjas neatsižvelgia į minėtas oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatas ir nepateikia teisinių argumentų, pagrindžiančių, kodėl, atsižvelgiant į *inter alia* Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje atskleistą pareigūnų ir karių valstybinės pensijos paskirtį, plačią įstatymų leidėjo diskreciją nustatyti valstybinių pensijų skyrimo sąlygas, įstatymų leidėjas negali nustatyti pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimo sąlygos – nebūti padariusiam tyčinio nusikaltimo. Šiame kontekste pažymėtina, kad, kaip konstatuota Konstitucinio Teismo 2008 m. gruodžio 24 d. nutarime, įstatymų leidėjas gali nustatyti, kad pareigūnams, *inter alia* padariusiems tyčinį nusikaltimą, pareigūnų ir karių valstybinė pensija neskiama.

Pareiškėjas taip pat nepaaiškina, kodėl, atsižvelgiant į minėtas oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatas, pagal Konstituciją draudimas pareigūnų ir karių valstybinę pensiją skirti asmenims, nuteistiems už tyčinius nusikaltimus, t. y. teisės pažeidimus, kuriais itin šiurkščiai

pažeidžiamos žmogaus teisės ir laisvės, kitos Konstitucijos saugomos ir ginamos vertybės, nepriklausomai nuo jų padarymo laiko, laikytinas neproporcingu.

9. Pareiškėjas savo poziciją dėl ginčijamo teisinio reguliavimo atitikties Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtintam asmenų lygiateisiškumo principui grindžia tuo, kad asmenims, nuteistiems už tyčinio nusikaltimo padarymą po pareigūnų ir karių valstybinės pensijos paskyrimo, ši pensija mokama toliau, o asmenims, už tą patį nusikaltimą nuteistiems iki prašymo skirti minėtą pensiją pateikimo, ji neskiriama. Pasak pareiškėjo, taip asmenys skirtingai vertinami atsižvelgiant į prašymo skirti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją pateikimo laiką.

9.1. Pažymėtina, kad pareiškėjas nepateikia konstitucinių teisinių argumentų, pagrindžiančių, kodėl pagal Konstituciją esančiais vienodoje (panašioje) padėtyje turėtų būti laikomi asmenys, kuriems valstybinė pensija jau buvo paskirta ir mokama, nes jie kreipdamiesi dėl minėtos pensijos skyrimo atitiko įstatymo nustatytas tokios pensijos skyrimo sąlygas, ir asmenys, tik siekiantys pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimo, tačiau neatitinkantys įstatymo nustatytų sąlygų, *inter alia* sąlygos nebūti padarius tyčinio nusikaltimo.

9.2. Be to, pareiškėjas nurodo ir tai, kad konstituciškai nepagrįstas asmenų, pretenduojančių gauti valstybinę pensiją, skirtingas vertinimas pagal padaryto nusikaltimo formą, bet ne pagal jo pavojingumą. Pareiškėjo nuomone, jo padaryta nusikalstama veika, nors ir padaryta tyčia, yra mažiau pavojinga nei kitos baudžiamuoju įstatymu uždraustos veikos, padarytos tiek tyčia, tiek dėl neatsargumo; pareiškėjo teigimu, praktikoje galimi atvejai, kai asmuo, padaręs tyčinę nusikalstamą veiką, dėl tam tikrų priežasčių nuteisiamas, taigi tokiam asmeniui ginčijamas teisinis reguliavimas nėra taikomas ir taip neužtikrinamas asmenų lygiateisiškumas.

Pažymėtina, kad šie teiginiai laikytini subjektyvia pareiškėjo nuomone, bendro pobūdžio samprotavimais, o ne teisiniais argumentais, pagrindžiančiais, kaip konkrečiai ginčijamu teisiniu reguliavimu pažeidžiamas konstitucinis asmenų lygiateisiškumo principas. Taigi pareiškėjas nepagrindžia, kodėl pagal Konstituciją asmenys, nuteisti už tyčinio nusikalstamo padarymą, ir asmenys, nuteisti už nusikaltimo padarymą dėl neatsargumo, turėtų būti laikomi esančiais vienodoje (panašioje) padėtyje.

10. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad pareiškėjas prašyme ir šalinant prašymo trūkumus pateiktoje papildomoje informacijoje nepateikė teisinių argumentų, pagrindžiančių jo abejones dėl Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 13 straipsnio 3 dalies (2014 m. balandžio 17 d. redakcija) tiek, kiek pareiškėjo nurodyta, atitikties Konstitucijos 29 straipsniui, konstituciniam proporcingumo principui, taigi nepašalino prašymo trūkumų.

11. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 70 straipsnio 1 dalies (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 3 punktą, jeigu Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje nurodytas asmuo nepašalino prašymo (jo dalies) trūkumų šio įstatymo 24 straipsnio 4 dalyje nustatytu atveju ir terminais, toks prašymas (jo dalis) gražinamas pareiškėjui.

12. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad yra pagrindas grąžinti pareiškėjui jo prašymą.

13. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 70 straipsnio 2 dalį prašymo grąžinimas neatima teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą bendra tvarka, kai bus pašalinti buvę trūkumai.

Kaip ne kartą yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, prašymo grąžinimas prašymo trūkumų per nustatytą terminą nepašalinusiam Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje (2019 m. kovo 21 d. redakcija) nurodytam asmeniui nesuteikia teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą bendra tvarka, jeigu šis asmuo nebegali įgyvendinti šios savo teisės pateikdamas naują prašymą Konstituciniam Teismui Konstitucinio Teismo įstatyme nustatytomis sąlygomis, *inter alia* per šiame įstatyme nustatytą keturių mėnesių nuo galutinio ir neskundžiamo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos terminą (*inter alia* 2020 m. sausio 16 d., 2020 m. sausio 20 d. sprendimai).

Atsižvelgiant į tai, kad dėl pareiškėjo priimta Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo galutinė ir neskundžiama nutartis, nuo kurios priėmimo dienos skaičiuojamas kreipimosi į Konstitucinį Teismą terminas, priimta 2021 m. birželio 23 d., pareiškėjas nebegali įgyvendinti teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą pateikdamas naują prašymą Konstituciniam Teismui per Konstitucinio Teismo įstatyme nustatytą keturių mėnesių terminą.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 22 straipsnio 3, 4 dalimis, 25 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 28 straipsniu, 67¹ straipsnio 1 dalies 10 punktu, 2 dalimi, 70 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

Grąžinti pareiškėjui [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-124/2021.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Giedrė Lastauskienė

Vytautas Mizaras

Algis Norkūnas

Daiva Petrylaitė

Janina Stripeikienė